

VERZAMELING
VAN
NEDERLANDSCHE
TAFERELEN
VAN
KUNSTEN, AMBACHTEN
EN BEDRIJVEN,
VOOR
K I N D E R E N,

*Met derzelve afbeeldingen, welke voorzien zijn
van de noodige beschrijvingen van elke Kunst,
elk Ambacht of Bedrijf, en waarbij tevens
toepasselijke versjes gevoegd zijn.*

(Eene wedergade van de Merkwaardigheden uit de Vader-
landsche Geschiedenis van P. N. MUYT.)

IN VIER STUKJES,

MEET 208 FRAAIE PLAATJES.

Te ZALT-BOMMEL, bij
JOHANNES N O M A N,
1830.

INHOUD

DER

TAFEREELEN.

EERSTE STUKJE.

1.	De Kolfmaker.	Bladz.	8, 9
2.	— Strijkijzermaker.	«	10, 11
3.	— Straatmaker.	«	12, 13
4.	— Speldemaker.	«	14, 15
5.	— Zeilmaker.	«	16, 17
6.	— Glasblazer.	«	18, 19
7.	— Brieven-taschmaker.	«	20, 21
8.	— Papiermaker.	«	22, 23
9.	— Boekdrukker.	«	24, 25
10.	— Boekbinder.	«	26, 27
11.	— Kuiper.	«	28, 29
12.	— Metselaar.	«	30, 31
13.	— Timmerman.	«	32, 33
14.	— De Scheepbouw.	«	34, 35
15.	— Dansmeester.	«	36, 37
16.	— Knoopmaker.	«	38, 39
17.	— Spiegelmaker.	«	40, 41
18.	— Pennebereider.	«	42, 43

VI I N H O U D D E R

19.	De Klompenmaker.	Bladz.	44,	45
20.	— Zwavelstokkenmaker.	α	45,	47
21.	— Grafmaker.	α	48,	49
22.	— Scheepstimmerwerf.	α	50,	51
23.	— Ingenieur der Genee of Krijgsbouwkunde.	α	52,	53
24.	— Schorssteenveger.	α	54,	55
25.	— Turfdräger.	α	56,	57
26.	— Steenbakker.	α	58,	59
27.	— Brievenbesteller.	α	60,	61
28.	— Hout-Plaatsnijder.	α	62,	63
29.	— Zaagmolen.	α	64,	65
30.	— Teleskoopmaker.	α	66,	67
31.	— Brievenpost-Knecht.	α	68,	69
32.	— Haringvangst en het Inkuipen van den Haring.	α	70,	71
33.	— Waaijermaakster.	α	72,	73
34.	— Om- of Rondroeper.	α	74,	75
35.	— Makelaar.	α	76,	77
36.	— Opwekker.	α	78,	79
37.	— Zoutenvischverkooper.	α	80,	81
38.	— Goudraadtrekker.	α	82,	83
39.	— Klok- en Urwerkmaker.	α	84,	85
40.	— Kaarsenmaker.	α	86,	87
41.	— Mandemaker.	α	88,	89
42.	— Lijmmaker of Bereider.	α	90,	91
43.	— Kunst-Plaatsnijder in Ko- per.	α	92,	93
44.	— Pruikmaker.	α	94,	95
45.	— Chemist.	α	96,	97
46.	— Astrologist of Sterrekijker.	α	98,	99
47.	— Bergwerker.	α	100,	101
48.	— Bezemmaker.	α	102,	103

T A F E R E E L E N. VII

49.	De Slager.	<i>Bladz.</i> 104, 105
50.	— Wagen- en Raalemaker.	106, 107
51.	— Kunstdraaijer,	108, 109
52.	— Wolkammer of Wascher.	110, 111

T W E E D E S T U K J E.

53.	De Boommaker.	<i>Bladz.</i> 4, 5
54.	— Bordoerder in Bloemen.	6, 7
55.	— Blaasbalkmaker.	8, 9
56.	— Blikslager.	10, 11
57.	— Lakbereider.	12, 13
58.	— Gerontwijnder.	14, 15
59.	— Lijstenmaker voor Prenten.	16, 17
60.	— Touwslager.	18, 19
61.	— Jager.	20, 21
62.	— Pottenbakker.	22, 23
63.	— Zeepzieder.	24, 25
64.	— Waag.	26, 27
65.	— Saikerraffinadeur.	28, 29
66.	— Schuitenvoerder.	30, 31
67.	— Wever.	32, 33
68.	— Tapper.	34, 35
69.	— Geneesheer bij den Zieke.	36, 37
70.	— Chirurgijn of Wondheeler.	38, 39
71.	— Apotheker.	40, 41
72.	— Bierbrouwer.	42, 43
73.	— Beeldhouwer.	44, 45
74.	— Glas-Graveerder.	46, 47
75.	— Vracht-Schipper.	48, 49
76.	— Steenzager.	50, 51
77.	— Loozgieter.	52, 53

VIII I N H O U D D E R

78.	De IJzersmid.	Bladz.	54,	55
79.	— Glazenmaker.	α	56,	57
80.	— Schrijnwerker.	α	58,	59
81.	— Lettergieter.	α	60,	61
82.	— Visscher.	α	62,	63
83.	— Zeeman.	α	64,	65
84.	— Plaatdrukker in Koper.	α	66,	67
85.	— Pakkers.	α	68,	69
86.	— Zwaardmaker.	α	70,	71
87.	— Geweermaker.	α	72,	73
88.	— Messenmaker.	α	74,	75
89.	— Kopergieter.	α	76,	77
90.	— Koperslager.	α	78,	79
91.	— Speelkaartenmaker.	α	80,	81
92.	— Parkementmaker.	α	82,	83
93.	— Instrumentmaker.	α	84,	85
94.	— Prentverkooper.	α	86,	87
95.	— Boekverkooper.	α	88,	89
96.	— Goudslager (die met ledere hamers werkt)	α	90,	91
97.	— Zilversmid.	α	92,	93
98.	— Goudsmid.	α	94,	95
99.	— Kunstverlaker.	α	96,	97
100.	— Brillenmaker.	α	98,	99
101.	— Bontwerker.	α	100,	101
102.	— Diamantslijper.	α	102,	103
103.	— Geldmunt.	α	104,	105
104.	— Lakenscheerder.	α	106,	107

D E R D E S T U K J E.

105.	De Kompasmaker.	Bladz.	4,	5
------	-------------------------	--------	----	---

T A F E R E E L E N. IX

106.	Da Vogelkooijenmakers . . .	Bladz.	6, 7
107.	— Katoen-Glanzer. . .	α	8, 9
108.	— Student, . . .	α	10, 11
109.	— Notaris. . .	α	12, 13
110.	— Advocaat. . .	α	14, 15
111.	— Vergulder van Spiegellijsten.	α	16, 17
112.	— Stoelenmaker, . . .	α	18, 19
113.	— Verrekijkermaker, . . .	α	20, 21
114.	— Wafelbakker, . . .	α	22, 23
115.	— Doodkistenmaker' . . .	α	24, 26
116.	— Pompenmaker, . . .	α	26, 27
117.	— Schoolmeester, . . .	α	28, 29
118.	— Teerkooker. . .	α	30, 31
119.	— Astronomische Instrument- maker.	α	32, 33
120.	— Landman.	α	34, 35
121.	— Zadelmaker,	α	36, 37
122.	— Tinnegieter,	α	38, 39
123.	— Orgelmaker,	α	40, 41
124.	— Kok,	α	42, 43
125.	— Kunst-ivoor- en Been- draaijer.	α	44, 45
126.	— Balansenmaker:	α	46, 47
127.	— Schermmeester,	α	48, 49
128.	— Schoenlapper,	α	50, 51
129.	— Wollenstoffenverwer,	α	52, 53
130.	— Zijreeder,	α	54, 55
131.	— Kruidlezer of Zoeker,	α	56, 57
132.	— Kanongieter,	α	58, 59
133.	— Brandspuit-Maker,	α	60, 61
134.	— Draaijer in Koper,	α	62, 63
135.	— Parapluisemaker,	α	64, 65
136.	— Krijgsman te Land,	α	66, 67

137.	De Schraatsenmaker.	Bladz.	68, 69
138.	Matroos.	α	70, 71
139.	Aanspreker.	α	72, 73
140.	Horologiemaker.	α	74, 75
141.	Kist- en Kastenmaker.	α	76, 77
142.	Olieslager.	α	78, 79
143.	Naaideurmaker.	α	80, 81
144.	Kamerbehangen.	α	82, 85
145.	Passementwerker.	α	84, 85
146.	Vuffnisman.	α	86, 87
147.	Steenkolendrager.	α	88, 89
148.	Mattenmaker.	α	90, 91
149.	Bruidhoed en Turfverkooper.	α	92, 93
150.	Zegenmaker of Slijper.	α	94, 95
151.	Reiskoffer- of Valiezenma- ker.	α	96, 97
152.	Rietdekker.	α	98, 99
153.	Borstelmaker	α	100, 101
154.	Grutter.	α	102, 103
155.	Pijpenbakker.	α	104, 105
156.	Porseleinbakker.	α	106, 107

V I E R D E S T U K J E

157.	De Muzikmeester.	Bladz.	4, 5
158.	Trompetter.	α	6, 7
159.	Leidekker.	α	8, 9
160.	Schrenslijper.	α	10, 11
161.	Lintenglanzer.	α	12, 13
162.	Koralenslijper.	α	14, 15
163.	Tabákskerfver.	α	16, 17
164.	Hogfmid.	α	18, 19

T A F E R E E L E N. xi

165.	De Tapijtwerker.	Bladz. 20, 21
166.	— Heesen-Vrachtkar.	α 22, 23
167.	— Zevenmaker.	α 24, 25
168.	— Artillerist of Konstabel.	α 26, 27
169.	Het Bombardement.	α 28, 29
170.	De Keurslijf- of Korsetmaker.	α 30, 31
171.	— Bierdrager of Sleper.	α 32, 35
172.	— Linnenbleeker en Wascber.	α 34, 35
173.	— Katoendrukker.	α 36, 37
174.	— Hoedenmaker.	α 38, 39
175.	— Schilders.	α 40, 41
176.	— Korenmeter.	α 42, 43
177.	— Korendrager.	α 44, 45
178.	— Broodbakker.	α 46, 47
179.	— Baggerman.	α 48, 49
180.	— Molenaar.	α 50, 51
181.	— Koekenbakker.	α 52, 53
182.	— Chocolaadmaker.	α 54, 55
183.	Het Tabak-Sorteeren.	α 56, 57
184.	— Katoenschilderen.	α 58, 59
185.	De Modewinkel.	α 60, 61
186.	— Touwwinkel.	α 62, 63
187.	— Dekenstikater.	α 64, 65
188.	— Penseelmaker.	α 66, 67
189.	— Mutsenmaakster.	α 68, 69
190.	— Wollennaaister.	α 70, 71
191.	— Kantouwerkster.	α 72, 73
192.	— Lakennopster.	α 74, 75
193.	— Banketbakker.	α 76, 77
194.	— Kolfballenmaker.	α 78, 79
195.	— Krijgsman te Water.	α 80, 81
196.	— Kapper.	α 82, 83
197.	— Tegelbakker.	α 84, 85

XII INHOUD DER TAFERELEN.

198.	De Paarlensperdraaijer.	Bletz.	86,	87
199.	— Tamboer.	α	88,	89
200.	— Kwastenmaker.	α	90,	91
201.	— Lakenperser.	α	92,	93
202.	— Leerbereider.	α	94,	95
203.	— Katoendrukker.	α	96,	97
204.	— Lakenbereider.	α	98,	99
205.	— Kruijer.	α	100,	101
206.	— Steen- en Beeldhouwer.	α	102,	103
207.	— Handschoenmaakster.	α	104,	105
208.	— Trekschuit.	α	106,	107

NEDERLANDSCHE
T A F E R E E L E N

V A N

KUNSTEN, AMBACHTEN
E N B E D R I J V E N ,

V O O R

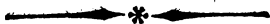
K I N D E R E N ,

*Met derzelve afbeeldingen, welke voorzien zijn
van de noodige beschrijvingen van elke Kunst,
elk Ambacht of Bedrijf, en waarbij tevens
toepasselijke versjes gevoegd zijn.*

(Eene wedergade van de Merkwaardigheden uit de Vader-
landsche Geschiedenis door P. N. MUYT.)

EERSTE STUKJE,

MET 52 FRAAIJE PLAATJES.

Te ZALT-BOMMEL, bij
J O H A N N E S N O M A N ,
Boek- en Plaatdrukker.
1828.

AAN DE JEUGD.

Lieve Kinderen!

Dit werkje zal u op nieuw overtuigen, dat de schryver van hetzelfde niets onbeproefd wil laten, om, zoo veel in mijn vermogen is, u alles aan te bieden, wat slechts strekken kan, om u kennis van nuttige wetenschappen mede te deelen, ten einde gij eenmaal in de maatschappij, als werkende leden optredende, nuttig voor uwe medemenschen, gelukkig voor u zelve, en tot vreugde voor uwe ouders moogt zijn. — Hetzelfde strekke dan ook, om u bijzonder met allerlei kunsten en wetenschappen, alsmede met onderscheidene vaderlandsche ambachten en kostwinningen bekend te maken, welke beoefening in het dagelijksch leven, u tot zeer veel nut kan verstreken.

Dit spoorde mij aan, en wekte mij bijzonder op, om u een werkje te verschaffen over vader-

landsche ambachten, bedrijven en kunsten, zoo mannelijke als vrouwelijke, in 308 tafereelen met derzelver afbeeldingen, hetwelk verdeeld is in vier afzonderlijke stukjes, en waarvan ieder stukje voorzien is van 52 plaatjes, met eene doelmatige en korte beschrijving van ieder plaatje waarbij toepasselijke versjes gevoegd zijn.

Dit werkje is bijzonder geschikt, om u niet alleen met vrucht tot het een of ander beroep of ambacht in zekeren zin voortebereiden en op te leiden; maar ook om u tevens den aard en de gesteldheid van hetzelfde te leeren kennen, en u derhalve in hetzelfde, ten minste eene oppervlakkige, zoo al geene gegronde kennis van de meeste beroepsbezigheden in ons vaderland, te geven.

Het onderscheid tusschen de kunsten en wetenschappen bestaat voornamelijk hierin, dat de wetenschappen meer in eene vlug- en vaardigheid van den geest bestaan, daar de uitvoering der kunsten bij de vaardigheid van den geest, ook nog de vaardigheid der ledematen noodig heeft; — waarom men dan ook zulke lieden, die hunne bijzondere vaardigheid des verstands, met eene bijzondere bekwaamheid hunner ledematen in het voortbrengen van kunstige werkstukken vereenigen, Kunstenaars noemt, om hen daardoor te onderscheiden van de gewone handwerks- of ambachtslieden, die hunne verrigtingen meer door oefening en handigheid hunner leden, dan door zonderling verstand volbrengen. — Zoo

zijn de handwerken alleen zoodanige bezigheden der menschen, waardoor bijna alle ons bekende voortbrengselen der natuur, door middel van de daartoe benoodigde werktuigen, door de hand des werkmans, uit hunne voormalige ruwheid, in eene andere en tot het bedoelde gebruik beter en geschikter gedaante veranderd worden. Aangezien nu de handen doorgaans het meeste daarbij doen, zoo worden deze verrigtingen daarom dan ook handwerken, en zij, die dezelve uitoefenen, meestal handwerkers of handwerkslieden genoemd; doch zulke handwerken, waartoe gewoonlijk eenige leerjaren vereischt worden, om dezelve aan te leeren, noemt men ambachten, in onderscheiding van andere, waartoe slechts eene behoorlijke aanwijzing met de benoodigde ligchaamskrachten veretscht worden.

Hier uit ziet gij, lieve kinderen! wat het onderscheid is tusschen wetenschappen en kunsten, handwerken en ambachten.

Wanneer gij dus niet gewoon zijt, om over hetgene gij dagelijks ziet en hoort veel na te denken, zult gij verbaasd staan, over de bijna onbegrijpelyke menigte van vaderlandsche beroepen, handwerken en kunsten, die in dit werkje opgenoemd worden; te meer, wanneer gij daarbij overweegt, dat die op verre na nog niet alhier vermeld zijn. — Nogtans vlei ik mij, dat het genoegzaam zal zijn, om u daaruit te doen opmerken, hoe veel tot des menschen leven,

en hoe veel tot de voldoening zijner behoeften steeds noodig is, — hoe menigvuldige voortbrengsels der natuur op deze wijze voor ons dienstbaar gemaakt worden, die wij anders zouden moeten ontberen; — en hoe het door de alwijze Voorzienigheid zoodanig geschikt is, dat altoos de eene kunstenaar of handwerker den anderen in de hand werkt; hoe geen van allen de een den anderen missen kan; en hoe alles, als zoo vele schakels ééner keten, aan elkander hangt, en te zamen een geheel uitmaakt.

Zoo dan, lieve kinderen! uwe keuze, tot het een of ander kunst- of handwerk eenmaal gedaan zij, laten dan ook uwe bekwaamheden, met de vereischten van een braaf hârt en eene edele ziel gepaard gaan, laat al uw roem van verhevene vernuft, ~~in welk vak het ook wezen moge,~~ altijd bewijs van weldadigheid, grootheid van ziel en warme deugd opleveren, dewijl de wetenschappen onder de menschen nergens toe dienen, dan om ons op te leiden tot de verhevene kennis onzer pligten. — Zonder deze laatste, zijn alle kunsten en wetenschappen van weinig beteekenis; dewijl zij doorgaans in de ziel niet anders dan eigenwaan verwekken. — U dus op te leiden tot verkrijging van verstand en levenswijsheid, en u te vormen tot betwame kunstenaars en handwerkers is aanprijzenswaardig; maar het is voortreffelijk, u vooral aan te kweeken tot zedigheid, onbaatzuchtigheid, opregtheid en ware

wijsheid, om daardoor in de Maatschappij allen lof en aanpryzen waardig te zijn.

Welaan dan, lieve kinderen! bepaalt u dus niet slechts tot de beschouwing dezer afbeeldingen; maar leest, herleest en overdenkt inzonderheid de uitlegging derzelve. — Zoo zij mijn hartelijke wensch, dat mijne aangewende moeite, volvaardige ijver en heilzame bedoeling hierdoor moge bereikt worden, ten einde u door eene genoegzame kennis der onderscheidene bedrijven en kostwinnings in ons vaderland, in staat te stellen, om zonder eene onberadene keuze zoodanig een bedrijf of eene kostwinning te kunnen aanvaarden, als best met uwen aard en uwe begeerte overeenkomt, en mij gelegenheid zal verschaffen, u eenmaal, als voor de maatschappij nuttige en voor u zelven gelukkige menschen, in uwen rijperen leeftijd te mogen aanschouwen.

EERSTE TAFEREEL.

'k Maak kolfjes naar een ieders hand;
 En zal mijn kunstwerk niet vergeten,
 Zoo lang men in ons vaderland,
 Met tijd en geld geen raad zal weten.

Ik lever af aan menig' baan,
 Waarop de beste kolvers zweven;
 Die, door den bal soms mis te slaan,
 Hun' beurs een' slag, die raak is, geven.

Speel dus niet roek'loos, jonge kwant!
 Want menig' een in onze dagen,
 Heeft, zelfs met een' bedreven hand,
 Zijn heet vermogen weggeslagen.

DE KOLFMAKER.

De bezigheden van den *Kolfmaker* bestaan hoofdzakelijk in het vervaardigen van *kolven*. Hiertoe gebruikt hij meestal zeer hard en vast hout, en wel bij voorkeur essenhout. De steel of slager wordt eerst op de gewone lengte gezaagd, voorts gekloofd, alsdan op de behoorlijke dikte gesneden, om met den dissel de kolf daaraan te hakken, en vervolgens op de snijbank tusschen eene daartoe bestemde schroef met het snijmes naar ieders hand de kolf te maken, terwijl dezelve tot stevigheid, om dezelve niet zoo ligtelijk van den steel te slaan, met dun koper beslagen wordt.

De lengte dezer kolfslagers in het geheel zijn doorgaans ruim eene Nederlandsche elle. Zij worden gebruikt voor het geliefkoosde spel der mannen, waardoor niet alleen, de jonge lieden, die als ware het daaraan verslaafd zijn, meestal veel tijd en geld verkwisten, maar door hetwelk ook gehuwde mannen, die somtijds met een talrijk huisgezin belast zijn, de uitoefening van hun beroep verwaarloozen, en hunne pligten als man en vader, door de verkleefdheid aan het kolven, veeltijds geheel uit het oog verliezen.

De ballen, welke tot het kolven gebezigd worden, zijn: wol, saaijet of zijde, overtrokken met gezeemd-, bokken- of kalfsleder, waarvan de naden met koperdraad toegenaaid zijn, hetwelk meestal, in ons vaderland, door de zadelmakers verrigt wordt.

